

Fólk við breki fáa KT-hjálp

Vælgerð: Tað var ikki fyri at forvinna pening, at Einar Petersen og fleiri onnur fyri fimm árum fóru at menna telduforrit til fólk, ið ikki kunnu samskipta á vanligan hátt. Líka síðani hefur alt arbeiðið verið gjørt á sjálvbodnum grundarlagi. Íblásturin var at hjálpa einum foreldrapari við einum soni við serligum kromosomfeili, og í dag eru tvey slík forrit tøk á alnótini, sum ein og hvør ókeypiss kann taka niður

HILMAR SIMONSEN
hilmar@dimma.fo

anina á tann hátt, at tey missa evnini at útrykkja seg á næktandi munligan hátt, hóast tey hugsa klárt í høvduinum og væl vita, hvat tað er tey vilja siga við fólk.

At samskipta er ikki bert ein týðandi partur av lívinum hjá fólki uttan brek, men eisini hjá teimum sum av einhvørjari orsök eru tarnað í hesum, og sum dømi kann nevast ein persónur við afasi ið ynskir at siga »gev mær kaffi«, men í staðin kemur at siga »gev mær kettu«, sigur Einar Petersen, ein av stigtakarunum til felagið, sum í nøkur ár hevur arbeitt við at menna telduforrit til fólk við samskiptisbreki.

Persónurin kann til dømis hava eina kontakt í munninum og nýta hana sum eitt slag av mús til at klikkja á

The Global Ability Initiative er navnið á einum felagskapi, ella einari rørslu um ein vil, ið arbeiðir við at betra um korini hjá fólki við breki. Málið hjá felagskapinum er at menna telduforrit til fólk, sum av eini hvørjari orsök eru tarnað í at samskipta við umheimin á vanligan hátt.

Tá fólk fáa sclerose, afasi, ella gerast spastikarar kann tað ganga út yvir nervskapi-

Einar Petersen býr í lötuni í Danmark, har hann í frítíðini fest við at menna telduforrit til fólk, ið ikki kunnu samskipta á vanligan hátt

Mynd: Kalmar

eina ikon á einum telduskíggja, og harvið fáa tað fram, sum hann ella hon vil siga.

- Hetta kallast kontaktaktivering, sigur Einar Petersen, meðan hann vísir eina mynd á telduskíggjanum fram sum dømi um hetta.

Hann og bróðurin umframt ein 50-100 onnur sjálvbodin fólk hava í eini fimm ár lagt stóra orku í at menna sokallað endurvenjingarforrit – telduforrit ið fólk kunnu læra seg at brúka at samskipta við.

Áðurnevnda kontaktin, sum persónurin kann hava í munninum ella á fótinum, verður brúkt til sokallaða kontaktaktivering.

Vildu hjálpa drongi við kromosomfeili

Íblásturin til framsøknu ætlanina at menna tálík forrit var ein persónur við eini sjáldsamari sjúku, ið gjørdi, at hann illa kundi røra seg, og ikki var førur fyri at samskipta við umheimin. Hetta komst av einum serligum

kromosomfeili ella syndromi, ið sera fá dømi eru um í heiminum.

- Foreldraparið hjá dronginum, setti seg í sambandi við okkum fyri at vita, um nakað telduforrit fanst, sum kundi hjálpa dronginum at samskipta, greiðir Einar Petersen frá.

- Síðani kannaðu vit hetta og fóru í gongd.

Hetta var í 1999, og við einum sterkum vilja at hjálpa hesum fólkunum settu Ein-

ar og onnur sær fyri at fara undir at menna telduforrit, ið kundi gera daglidagin lættari hjá dronginum. Nú fimm ár seinni hefur vælgerðarrørslan The Global Ability Initiative ment tvey telduforrit, ið ein og hvør kann heinta ókeypis á alnótini, men drongurin við kromosomfeilinum, ið gav íblástur til ætlanina, kundi tíverri ikki royna telduforrini sjálvur.

- Hann er deyður og kundi tíverri ikki fáa nyttu burturúr hesum átaki sjálvur, vísir Einar Petersen á.

Nú fimm ár aftaná hava tey ment tvey telduforrit, sum bæði eru tøk á inter-

netinum fullkomiliga ókeypis, og seinni í ár kemur enn eitt forrit.

Meginparturin fíggjaður úr egnum lumma

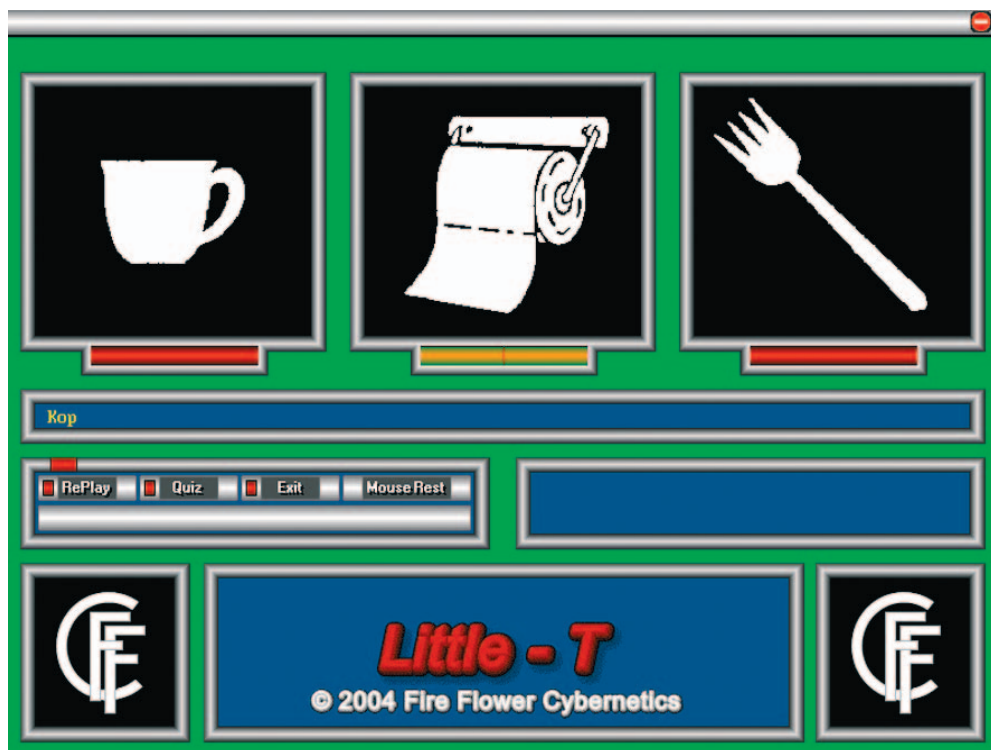
Forritini eru víst fram á Århus kommunehospital og Landssjúkrahúsið er eisini sera positivt sinnað fyri hesum. Tí hava hesir stovnar givið síni viðmæli til verkætlanina við stuðulskrivum. Sama er galdandi fyri heilafelagið, sum hevur haft høvi at fylgja við í verkætlanini frá nærum fyrstan tíð, greiðir Einar Petersen frá.

Hóast ongi peningalig áhugamál liggja til grund fyri ætlanini hjá teimum sum arbeiða við hesum, er tað ikki ókeypis at gera slíkt. Einar Petersen greiðir frá, at onkrir sponsorar eru, men meginparturin av útreiðslunum, sum telefon og telduútgørd verður fíggjaður úr egnum lumma.

- Ætlanin hevur alla tíðina verið at hjálpa fólki við tørvi fyri slíkum, og vit ætla framvegis at telduforritini skulu vera ókeypis, sigur Einar Petersen.

Telduforritini kunnu heintast ókeypis á <http://globability.org>.

Eisini ber til at veita fíggjarligan stuðul á heimasíðuni.

Ein mynd úr telduforritinum »Little-T«. Forritið hevur umleið 7000 orð, 900 myndir umframt stavirnar í fleiri av heimsins bókstavroðum